

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 24. malega serpana 1868.

List 30.

Tarbula, keršanska junakinja.

Zložil Janez Bilc.

VII.

(Konec.)

Grad prekrasen se dviguje
Sapor car v njem caruje;
Vert cveteč pa grad obdaja,
Car po vertu se spreha.

Čudna misel mu navdaja
Serce. S strupom ga napaja,
Spanje sladko mu zatira;
V tihi noči ne dá mira.

Al je Rimljanov kardelo
Prišlo v perziško deželo?
Al Konštancij ga zmaguje,
Da mogočni car tuguje?

Silnih Rimljanov kardelo
V Perzijo še ni privrelo.
Rimljan njega ne premaga,
Ne boji se kralj sovraga.

Pa povej nam, pesem ljuba,
Al cesarja peče zguba,
Da pomoril je kristjane,
Vničil verle državljane?

Cara zdaj skelijo rane,
Da pogubil je kristjane,
Da njegova zemlja mila
Toliko kervi je pila.

Da vmorjena je devica,
Bridko joče cesarica;
Duša žene da boluje,
Caru tugo povikšuje.

Zvedel je, da strastna želja
V sercu vedeža gorela,
Da je Tarbulo devico
Hotel imeti zaročnico,

Da zato jo je pogubil,
Ker prestrastno jo je ljubil;
To je caru dobro znano,
To mu vsekalo je rano.

Za kristjani car tuguje;
Čudna bol mu serce kljuje,
Ga preganja v temni noči,
Sladki mir od njega loči.

„Serčni rani ni hladila,
Dušni boli ni zdravila;
Kaj bom zdajci revež storil,
Da vestí bom červa vmoril?“

„Vem kaj jutri bodem storil!“
Tak je Sapor car govoril,
„Svetovavec, vedež zviti,
V pregnanstvo mora iti!“

Posvečenje Tarbule. *)

Svojemu dragemu prijatlu
prečast. gospodu

Jurju Sterbencu,

doktorju pravstva, duhovnemu pomočniku v Kranju **)
posvečuje svojo pesem v spomin starega prijateljstva

J. Bilc.

Prijatlu.

Odpiralo ti carstva mesto glavno
Zaklade drage svetne učenosti;
Zaklade svete rajske je modrosti
Ti kazala Ljubljana, mesto slavno.

In tu osoda naji je združila
V prijateljstvo preblago družbo;

*) Ker se ni Tarbula v posebno knjižico natisnila, kakor je bil v začetku namen, torej naj pa tukaj stoji njeno posvečenje, ki prav za prav gre v začetek.

**) Zdaj v Ljubljani.

Pa čuj, Gospod naj' kliče v sveto službo:
Ločitve britka ura je odbila.

Stanuješ Ti zdaj v starem mestu Kranjskem
V oblake sive gore kjer stermijo,
Kjer Save bistri vali se valijo:
In jaz živim na ljubem mi Notranjskem.

Pa pravega prijateljstva zvestoba
Prijatle daleč spremlja tje v daljine;
In ne končajo hribi in doline,
Ne more vničit' je temota groba.

Darujem pesem Ti v spomin zvestobe. —
Mladost beži, se hitro čas spreminja.
Naj pesem večkrat Te spominja
Nekdanje britke in vesele dobe.

Sveti Mihael.

Že čas, Mihél, je sveti,
Ti angeljev pervak!
Goreči meč prijeti,
Trobento bojno vzeti,
Pretresti kužni zrak.

Divjajo, čuj, vetrovi
O groza, kak hobné!
Pené se že valovi,
Narašajo bregovi
'z razserjene vodé.

Pošasti strašnih žréla
Zijajo gladno vmes;
Derhál peklena cela
Plesati je začela
Nevarni morski ples.

Vihar dervi valove
Nad lad'jo prek in znak,
Vodene stav' zidove,
Jih hujska v nje tramove; —
Sperši pa val se vsak.

Mornár, že starček beli,
Na barki tam stermí,
Igrí se čudi smeli
Neznanih trum kardeli, —
Solzne ima oči. —

Ni mar mu za življenje,
Za svoje stare dni;
Za Dvice boj, medlenje,
Ki v ladji ima terpljenje,
Se stari mož solzí.

Vendar mu up ne mine,
Je ladija močna,
So stene iz jekline,
Pa jadra iz tkanine,
Vodilo z néba imá.

Al čas, Mihél, je sveti,
Ti angeljev pervak!
Goreči meč prijeti,
In trombo bojno vzeti,
Pretresti kužni zrak.

Zapódi ti viharje
V skalovja grozne tmé;
Tvoj meč naj izhod var'je,
Da luč prisveti zar'je,
Se ladji mir začné.

Valove potolaži
Grožečega morjá;
Za vselej mu ukaži,
Da serdno več ne draži
Mornarja skerbnega.

M. Končnik.

V petere kervave rane Kristusove.

(Poslovenjeno.)

Moj Prijatelj! Ženin duš preblagi,
Ljubim čez vse Te preserčno;
Nikdar drug mi v sercu ne bo dragi;
Tebe, Tebe ljubim le samó!
Pokrivale so te britke rane,
Tebi zavolj naših duš zavdane;
V dar zahvale dám Ti rad sercé!

Zmiraj hočem Te zato hvaliti,
 Tebi samemu vse dni služiti.
 Tvojih rán ponavljat' nočem ne.
 Jezus, skrij me v sveto rane svoje,
 Skrij me večno vanje milostno,
 Ti edino si hladilo moje,
 Bolje mi nikjér — nikjér ne bo. S—v.

Pastirski listi.

Dunajski kardinal Jožef Otmar Ravšer v obširnem pastirskem listu obravnava umetnost, potrebo, prečudno moč molitve in k molitvi toliko bolj opominja, kolikor resnobniši so časi. Henoh v starodavnem času je imel dar molitve, tisučletja so minule in še ni smerti okusil, z velikim prerokom Elijem čaka na nam skritem kraju, da pride čas njegove poslednje poskušnje. — Duhovnim pastirjem je dolžnost, skerbno učiti keršanske srenje veliko dolžnost molitve in njeno tehtnost.

Pri vterjevanji te dolžnosti je treba ozir imeti, na kakošni stopnji olike so poslušavci: dolžnost duha k Bogu povzdigovati pa je za vse enaka; nobena učenost človeka te dolžnosti ne odvezuje; olika, ki meni, da ji ni treba več moliti, je sad, kterega že červ grudi.

Čas k molitvi najde vsak, kdor ga najti hoče, in kar se zavoljo pomanjkanja časa molitev prikrajša, to najpriserčnost molitve nadomesti.

Pri vsih ljudeh brez razločka so večne dobrote na to pogojo navezane, da morajo po njih hrepeneti, ne le z eno ali drugo besedo za nje poprositi, temuč vedno jih morajo iskati, stanovitno se za nje truditi. „Prav zná živeti, kdor zná prav moliti.“ (Avg.)

Pri molitvi moramo posnemati Izraelce, ki so bili z mečem opasani zidaje jeruzalemsko mirje, da so se hranili zoper sovražnike.

Kardinal nato priporoča molitevno družbo k presv. Jezusovemu Sercu za stanovitnost do konca, ktere pravila mu je predložil g. Rud. Koller, špiritval bogoslovskega semeniša. Sv. Janez Ev., sv. Fračišek Salez. in sv. Janez Nepomučan so zavetniki te družbe. Naslednji oddelik je posnetek iz življenja teh svetnikov oziroma na duhovstvo in njegovo zvestobo v pastirstvu.

Navod mil. knjezo-škofa Lavantinskega, kako se imajo dušni pastirji ravnati gledé novih zakon. postav.

Z ozirom na posvetno zakonsko postavo, po svitl. cesarju dne 25. maj. t. l. poterjeno, izdali so mil. lavant. škof poseben navod duh. pastirjem, kterega tu kratko posnamemo.

§. 1. Zakonodavna in sodnijska oblast za stran sv. zakona pripada sveti cerkvi. Zato določuje sv. Tridentinski zbor, da ima cerkev oblast staviti zadržke, vsled kterih je zakon neveljaven (impedimenta matrim. dirimentia), in da gredó zakonske reči pred cerkveno sodnijo.

Tega se bode ordinarijat po vsaki ceni deržal; zatoraj bo cerkvena sodnija, ki obstoji tudi za naprej, presojevala in sklepal: zastran veljave zakonske zveze pred Bogom in v vesti; zastran tega, je li zakonskim dovoljeno začasno ločiti se, ali ne; kakor tudi zastran tega, je li zaroke (Eheverlöbniße) koga večjejo ali ne.

§. 2. Razun tega, da duhovski pastirji pozvedujejo, ali morebiti cerkvena postava dotičnim osebam v zakon stopiti ne brani, imajo tudi gledati, ali jih ne zadržuje kateri svetnih napotkov, ktere stavlja občni deržavni zakonik v II. poglavju.

Ako se najde odpustljivi cerkveni zadržek, se ima berž pri škofijstvu za odpust prositi; se najde pa kaki posvetni napotek, se ima zaročencem povedati, kamo naj se obernejo.

§. 3. Ako svetna gosposka zakon brani, kteremu pa cerkvena oblast ni nasproti, se ima dušni pastir vsega daljega djanja zderžati in zaročence opominjati, naj od zveze odstopijo.

Če je pa zadržek takošen, da posvetna oblast sicer nima nič zoper zakonsko zvezo, cerkvena oblast pa zadržka ali celó ne, ali berž spregledati ne more (če je namreč zato še le v Rimu prositi), si naj dušni pastir na vso moč prizadeva, da zaročenci v civilni zakon ne stopijo, ki bi le takim utegnili všeč biti, ki cerkvenega sklepa čakati nočejo.

Pri tem ima dušni pastir zaročence podučiti, da je civilni zakon pregrešna, pred Bogom vselej in do konca neveljavna zveza.

Zavolj tega je tudi dušnim pastirjem nasvetovano modro ravnanje pri zarokah, da se rajše pravično odpravijo, kakor da bi vzrok bile nesrečnemu civilnemu zakonu.

§. 4. Če bi se pa vendar le zgodilo, da je ves trud dušnega pastirja zastoj in se zaročenci v civilni zakon podajo, nima dušni pastir z njimi nič več opraviti. Če tirja od njega posvetna oblast odgovora zavolj tega, naj pové, da v tem prigodku ne more ne oklicati, ne poročiti, ker mu to njegova cerkvena služba storiti prepoveduje.

To je nemudoma škofijstvu naznaniti.

Spričevanj iz farnih knjig za civilni zakon ne sme duhovnik strankam dajati, dotični vradnji jih pa odreči ne more.

§. 5. Kteri v civilnem zakonu živijo, so očitni grešniki, s kterimi je gledé na vse okolišine previdno ravnati. — Po nobeni ceni se pa ne smejo matere, ki v takem zakonu porodijo, vpeljavati kakor zakonske žene. — Tudi se takim poročenim v zakramentu pokore odveza prej dati ne sme, dokler nima duhovnik dovolj poroštva, da se svojega očitnega pohujšanja iz serca kesajo in, kolikor je le mogoče, skušajo iz pregrešne zveze stopiti ali pa, če je to mogoče, da se hočejo po keršansko zvezati. — Po kristjansko se smejo le pokopati, ako z Bogom spravljeni umerjejo.

§. 6. Otroci civilnega zakona se smejo v kerstnih bukvah le vpisati v predelku „opazke“, in se ima izpustiti v predelkih „zakonsko“ in „nezakonsko.“

Otroci nezakonski, kterim pa postava po sklenjenem civilnem zakonu pravice zakonskih otrok priznava, se imajo tako vpisovati, kakor je to sploh navada pri povzakoničenih (legitimiranih) otrocih, če ravno v očéh sv. cerkve za zakonske veljati ne morejo. — Za dovoljenje tega vpisanja imajo starši sami skerbeti.

§. 7. Zakonski se veljavno ločiti ne smejo, kakor le vsled sklepa cerkvene sodnije. Če bi pa vendar to po posvetni oblasti doseči skušali, in bi ta odpravila obe stranki k dušnemu pastirju zavoljo pomirjenja (obči derž. zak. §. 104), jih sicer duhovnik naj primerno podučí in na svete zakonske dolžnosti opominja, pa spričevala o trikratnem opominu jim dati ne sme, da nebi nekako s posvetno gosposko v tej reči sodeloval. Pri takih pa, ki so v civilnem zakonu, ako se hočejo po tem ločiti, ne sme dušni pastir ničesar v tej zadevi storiti. —

Ob koncu omenjajo mil. škof, da naj nihče ne misli, kakor da bi bila vsled te nove posvetne zakonske postave cerkvena postava in cerkveno pravo zakonsko ob veljavo, temuč cerkvena postava veže vseskozi vsakega kristjana, bodisi kdor koli. Zatoraj pa, da se na nobeno stran kaj ne spregeši in ljudem nespretnosti prihranijo, je marljivo

učenje cerkvenih kakor tudi državnih zakonskih postav ravno dan današnji silo potrebno.

Vojska zoper katoliško cerkev.

(Konec.)

V.

Ker sovražniki našo katoliško cerkev na videz zaničujejo, v resnici se je pa grozno bojé, smo popolnoma prepričani, da so resnične misli, ki smo jih v tem spisu razložili.

Zoperniki naši se res tako obnašajo, tako govoré, kakor bi bilo katoličanstvu že odbilo, kakor bi bilo komaj več vredno napadati ga. Primerjati je, pravijo, drevesu, čigar korenine so že zamerle, ki toliko da še životari in ga bo kmalo sapa poderla.

Zastonj, pravijo, se ustavlja velikanskemu napredku v izobraževanju, tu ga spodrivajo ali zanemarjajo, tam ga zatirajo ali saj strahujejo. Cerkvi samo še — češ — iz milosti pusté opravljati njene šege iz srednjega veka, in druge obrede, ki jih sovražniki imenujejo prazne, zastarane. Iz priljudnosti se bahajo, da jo še obiše mo zdaj pa zdaj, kakor se spodobi na smertni postelji. Vid katoliške vere se jim zdi že oslavljen od starosti, njen jezik celo je iz davno minulega pozabljenega časa; če jo nemško ali kakor koli nagovoriš, odgovorila ti bo le latinsko ali še celo gerško ali hebrejsko, zatorej, pravijo, je več ne moremo rabiti v vedi, v obertni, pri kupčii, pri rokodelstvu. Zdi se jim vsa zamaknjena v preteklost ter govori le od časov, ko je bila še mlada, godernjá pa nad sedanjim svetom. Pri tem pa se njh mesenosti nauki in pridige vidijo neslane, priskutne; njim, ki so vsi nori za stare dostikrat umazane pravljice in kvante, so lepe in pobožne legende prestare, čudežev nočejo verjeti, učenost cerkvenih očetov jim je nerazumljiva, negodna. Zatorej je njim katoliška cerkev nekako strašilo, ki se pa bahajo, da se ga ne bojé, nepomenljiv ostanek prejšnjih stoletij.

Tako in pa še veliko huje kramljajo ti ljudje in pisarijo po bukvah in časopisih; škoda le za čas, ki ga zgublajo!

Ravno ti zoperniki pa, ki tako zaničljivo z miločutnimi besedami govoré, dobro vedó, da je vse drugač, kakor žlobodrajo. Prepričani so, da je katoliška cerkev ogromna družina, strahovita, dobro izurjena vojna, ktere glavar je papež, poveljniki škofje po celem svetu, in vojaki razni redovniki in duhovšina sploh, ki se vsi neutrudljivo bojujejo in vbogljivo povelja iz Rima doveršujejo.

Dobro vedó ti možje, da ravno tista katoliška cerkev, ki jo psujejo le še staro pokvečeno in nadležno ženo, v ktere osuhlem životu že ni več življenja in se le še težavno po berglah maje, — da je ravno ta cerkev velikanska, orjaška, nepremagljiva moč, ktere veljava se ne dá zatreti in ne omamiti njen vsestranski vpliv.

Vidijo, akoravno nočejo viditi, da ravno tista oslabela cerkev, ki so jo že tolikrat v grob položili, dère ponosno in mogočno, kakor kak osvojevavec, od dežele do dežele, vsaja zmagovavno svoje žezlo na koncu naj daljnih dežel, se ne zbega nikoli in ne bo mirovala, dokler si ne osvoji vesoljnega sveta. Cerkev je podobna veličansko peneči reki, ki grozovito dère z gore, terga mostove, in je nobena reč ne more ustaviti.

Tega so do dóbrega prepričani naši sovražniki, zatorej kličejo v boj zoper sveto vero celi svet, orožujejo se neprenehljivo in nabirajo vojake po vsih krajih, po vsih deželah; preštevajo vojno, pa zmiraj je še preslaba zoper nevarnega, premogočnega nasprotnika, ki s skušeno roko vihti meč, čigar deržaj je v Rimu, kakor pra-

vijo, s koncem pa na vse kraje maha in zadeva. Od tod tolika togota zoper Rim.

Bojé se cerkve, bojé; — nobene reči ne tako na svetu; spoznavajo, da je velika, silovita moč, nasprotnik, s katerim se je kej boriti. Dobro je vedel cesar Napoleon, kaj govori, ko je sporočil svojemu poslancu v Rimu: „Ravnaj s papežem, kakor z vladarjem, ki ima pol milijona vojakov v orožji.“

Da sovražniki sami spoznavajo mogočnost katoliške cerkve, kaže nam toraj to, ker tako silno in neutrudljivo orožujejo, in ves svet zoper cerkev šuntajo. Ali se mar kdo vojskuje zoper senco, zoper ponočen strah, zoper umirajočega, zoper mertvega; ali kdo brezštevilne vojake podi zoper vojno, ki se komaj giblje, — udriha s težkimi topovi na sovražnika, ki že pojemlje; kdo bo oblégal terdnjavo, ktere zidovi se že povsod razsipajo, ki se še en dan ne more braniti? Nihče ne, to bi bilo smešno, kdo bo pa pri tako resnobnih rečéh burke uganjal?

Mi katoličanje smo pa ponosni, da nas tako napadajo, da se nas tako bojé. Veselimo se, da nas je Bog izvolil in med katoličane vverstil!

Naj le razsaja in divja vojska zoper katoličanstvo; vemo zdaj, kaj nam je o njej misliti. Čim silniši je napad, čim grozovitniši bitva, tim bolje — visoko, visoko nad početjem človeškim čuje večno Božje oko, in sveti križ je sveto neminljivo znamenje njegovo na zemlji!*)

Močna je milost.

Ako se kolikaj po svetu ozreš, koliko vidiš nevére, odpadov, koliko opušanja keršanskih dolžnost in prave čednosti! Bolelo te bo serce viditi toliko družin, celo narodov ločenih od prave, edino zveličavne vere. Ako to na tanko premišljuješ, se li ne bo tvoje serce bati jelo za sveto cerkev? — Ne boj se! njen duh je od zgoraj. Enako mirni, plodivni rosi v tihí noči se razliva ta duh čez njo. — Suhe trohnele veje odpadajo, pa nove mladike poganjajo; nečisti, smerdljivi sók se izcejuje, iz zdrave korenine pa teče življenja polni mozeg po celem deblu, po vsem drevesu. Kar se tebi zguba zdi, to je dobiček. —

Živela je v Petrogradu imenitna gospa. Imela je hčerko, ki je prihajala v tiste leta, ktere so zahtevale deželne postave, da bi prevzela očetovo dedšino v lastno skerb. Gorka ljubezen je objemala njuni serci. Hčerina naj večja sreča, naj priserčniše veselje je bila materna volja. Ivanka je bila vdana ruski cerkvi, tudi mati se je tako kazala.

Bližal se je Ivankin dvajseti rojstni dan. Nekega dne ji mati reče: „Tisti večer pred rojstnim dnevom pridi v mojo sobo, nekaj važnega ti bom povedala!“

Ivanka se maternim besedam zeló začudi, premišluje sem ter tje, kaj bi neki bilo, pa si ne more ničesar razložiti. Omenjeni večer se je približal, Ivanka se podá k materi. Gospa zaprè vrata in nato reče hčeri: „Ljuba Ivanka, jutri boš nastopila dvajseto leto; čas je, da ti neko skrivnost razodenem. Znana je le meni in učeniku tvojih bratov. Vedi, ljuba moja, jaz sem katoličanka in učenik tvojih bratov je katoliški duhoven, ki me je stanovitno in zvesto ohranil v katoliški cerkvi.“

Kot strela je zadela ta novica Ivanko. Bila je svoji cerkvi serčno vdana, neizrekljiva globina je nastala med njo in materjo.

Zalostnega serca se podá Ivanka v svojo sobo in se zaprè. Tu si roke načne, zapiše z lastno kervjo slo-

*) Glej: Brosbüren-Cycelus für das kathol. Deutschl. II. 3. 1867.

vesno obljubo, da svoje cerkve neče zapustiti, in terdno sklone, vsak večer, preden se spat podá, obljubo ponoviti.

Ivanka, skerbno izrejena, ni vendar zamogla svoje ljubezni do matere popolnoma pozabiti; da je pa ta ljubezen merzleja bila od prejšnje, kdo bo dvomil? Zvesto je svoj sklep spolnovala. Akoravno je včasih vsa trudna od raznih veselí domu prišla, vendar ni nikoli pozabila svoje obljube ponoviti, da hoče zvesta ostati očetovi veri. — Toda milost (gnada) božja je bila svoje delo že pričela. Nekako čudno se je v njenem srcu godilo, nekaj notranjega jo je nehotečo k materi vleklo, še celó spremljala je svojo mater k katoliškim opravilom. Zraven pa Ivanka ni pozabila svoje obljube.

Nekega dne čuti Ivanka v srcu čudno moč; ne more se ji ubraniti, vso jo je prevzela. Obilne solze še le so ji potolažile serce. Hití k materi in ji razodene, da ji neka nepremagljiva moč veléva zapustiti rusko cerkev in prestopi v katoliško. Kdo popíše začudenje, veselje, hvaležnost maternega serca?

Ko so okolišine dovolile, zapustí Ivanka očetov dom, zapustí materno serce. Podala se je za vabijočim srcem, za srcem, kteremu se nikdo ustavlja ne more, ker njegova ljubezen vse premagá.

Na Francoskem, središiu razberzdaníh strasti in zmotnjav, pa tudi rodovitnem polju krasnih cvetlic katoliškega življenja, je več bratovšín presv. Serca Jezusovega. Tje hití Ivanka — postati želí hči presv. Serca, zala nevesta nebeškega Ženina. Odpové se svetu, bogastvu, časti, vsemu lesku; daruje vse svoje življenje Bogu in zveličanju ljudi s podučevanjem dekliške mladosti. —

Kdo je Ivanko iztergal zmoti, kdo jo pripeljal v edino zveličavno cerkev? Milost (gnada) božja, tista nepremagljiva moč, kteri se mora vsak vdati, ako ni še popolnoma obupal nad svojim zveličanjem. F. Š.

Mihec Magone.

(Dalje.)

Poglavje II.

Njegovo prejšnje življenje in prihod v Salezijaniše.

Ker Magonče duhovna ni mogel spoznati, s kterim je govoril, mu je to zbudilo gorke želje, da bi zvedil, kdo je bil. Ne da bi čakal družega jutra, kar naravnost hití k gosp. Arčiju, in z živostjo pové, kaj je doživel. Namestnik precej ugane, kaj in kako je in prihodnji dan mi pismo pošlje, v kterem je naznanjal resnično sporočilo o življenji našega generala.

V pismu je bilo to-le: „Mladenec Miha Magone je ubožen deček brez očeta; mati mora na to misliti, da zasluži deržini živeža in ne more pri njem biti, torej on svoj čas trati po potih in terjih s potepini. Ima prav dobro glavo; pa njegova veternost in razposajenost je storila, da je večkrat šolo opušal; vendar je dosti dobro izdelal tretji razred.“

„Kar tiče življenja, menim, da je dobroserčen in priprost, pa težko mu je krotiti se. Pri šolskem in keršanskem nauku v učilnici je on nepokoj vsih nepokojev; kadar njega ni, je vse mirno; in kadar odide, vsim dobro delo stori.“

„Ako se ima ozir na njegovo mladost, na njegovo ubožnost, na njegovo zmožnost, je vreden vse prizanašljive ljubezni. Rojen je 19. kim. 1845.“

Po teh pozvedbah sem odmenil (pravi gosp. Bosko, pisavec teh bukvic in posestnik Salezijanišni) tega mladčca sprejeti med mladino te hiše in ga odločiti za šolstvo, ali pa za kako umetnost. Kadar je naš novinec dobil sprejemnico, je bil ves nedoučakan, da bi že skorej prišel v Turin. Mislil si je, da tukaj bo vži-

val rajsko veselje tega sveta, pa da postane gospodar vsega denara tega stolnega mesta.

Malo dni pozneje je že pred menoj. Tukaj sem, mi reče pritekši proti meni, — tukaj sem, jaz sem tisti Mihec Magon, ki ste me bili dobili ob postaji karmanjolske železnice.

— Že vse vem, dragi moj, ali si prišel dobre volje?

— Se vé, se vé da, dobro voljo že imam.

— Ako imaš dobro voljo, ti priporočim, nikar mi cele hiše ne goni v vertince in kolobarje.

— O, bodite čisto brez skerbí, ne bom Vam čisto nobene nevršečnosti delal. Dozdaj sem se slabo obnašal; v prihodnje ne smé več tako biti. Dva mojih tovaršev sta že zaperta, jaz pa . . .

— Bodi brez skerbí; povej mi samo, ali bi rajši v šolo hodil, ali se lotil kacega rokodelstva?

— Jaz sem vsega volján, kakor hočete; ako mi pa vendar dopustite voliti, bi raji študiral.

— Ako bi se šolstva poprijel, kaj se ti zdi, kaj bi te veselilo biti?

— Ako bi se potepin . . . to je rekel in smeje glavo pobesil.

— Le povej no kar misliš reči; ako bi se potepin . . .

Ako bi se potepin mogel zadosti poboljšati, da bi postal duhoven, jaz bi rad bil duhoven.

— Bomo tedaj vidili, kaj in koliko bo zmožen storiti potepinček. Dal te bom k šolstvu; kar pa to tiče, če boš duhoven ali kaj družega, to bo določilo tvoje napredovanje v učenju, tvoje čedno obnašanje, in pa znamenja, ki jih boš kazal, če si v duhovski stan poklican.

— Če bodo prizadevanja dobre volje kaj premogle, Vam obljubim, da ne bode imeli vzroka z menoj nezadovoljni biti.

Magončetu je bil pred vsem drugim odkazan tovarš, ki mu je bil kakor angel-varh. V tej hiši je navada, kadar se sprejme kak mladeneč sumljivega obnašanja ali ne zadostne zanesljivosti, taki se izroči kaccemu mladenču, ki je že izmed naj starejših v hiši in pa stanovitne npravnosti; ta mu je v pomoč, ga opominja, svári po potrebi — tako dolgo, da se smé brez nevarnosti družiti med druge mladenče. Ne da bi bil Magonče kaj vedil, ga je ta mladeneč prav priljudno in ljubeznjivo spremljal in nikoli ga ni spred oči spustil: spremljal ga je v šolo, k učenju, k razvedrilom; z njim se je šalil, z njim igral. Toda vsak trenutek mu je bilo treba reči: Nikar tega ne govóri, to je hudobno; take besede ne smeš več reči, svetega imena Božjega ne smeš po nemarno imenovati. On pa, če ravno se mu je večkrat prikazala nepoterpežljivost na obrazu, vendar ni družega odgovoril, kakor: Je že prav; dobro si storil, da si me opomnil; ti si pa res dober tovarš. Ako bi bil ti poprej moj tovarš, bi si ne bil nakopal teh prehudobnih razvád, ki jih zdaj ne morem več opustiti.

Perve dni ni kazal skorej do nobene reči veselja, kakor le zunaj kratkočasiti se. Peti, kričati, letati, skakati, rohovž delati, to so bile reči, ki so se prilegle njegovemu ognjenemu in živemu duhu. Kadar pa mu je tovarš rekel: Magonče, zvonec nas vabi k učenju, v šolo, k molitvi ali kaj enacega, takrat se je še enkrat milo ozerl po igrališih, potem je šel brez opoviranja na kraj, kamor ga je dolžnost klicala.

Kaj sladko pa ga je bilo viditi, kadar je zvonec napovedal, da se kako opravilo dokončá in igrača začne. Viditi je bilo, kakor bi bil zagnan iz kakega kanona ali topa; predirjal je vse kote na dvorišu; vsaka igrača, kjer je bilo treba skazovati telesno gibčnost ali moč, je bila njegova sladka radost. Beriče ali tolovaje igrati mu je bilo naj ljubše in v tem je bil kaj sloveč.

Ker se je tako vedrilo mešalo z družimi deli, mu je bilo novo življenje prav prijetno. (Dalje nasi.)

Tri mesece na Jutrovem.

XXVI.

(Kalát-el-Borak. — Zapečateni studenec. — Salomonovi vodnjaki in njegovi verti. — Salomon v napravah, posestvu, veselji ni našel sreče. — „Urtas.“ — Večerja s francosko družbo. — Povabilo v Bejt-Džalla k slovesnosti.)

Belo nedeljo popoldne, to je, 8. mal. travna, smo se bili odmenili ogledat starodavne imenitosti: zapečateni studenec in Salomonove vodnjake. Te reči so znamenite iz judovskih časov in iz sv. pisma. Po pustih krasih gremo péš nekako proti jugozahodu in blizo ene ure hodivši dospemo v bolj prijazno dolnico k gradiču Kalát-el-Borak (grad bliska ali svitli grad), pri katerem smo vidili turško stražo, ki je menda tukaj zavoljo varstva vode, ktera izvira precej zgorej v „zapečatenem studencu“ in se od ondod po vodotocih izpeljuje v Salomonove vodnjake, v bližnji Betlehem in nekdam celo v daljniji Jeruzalem. Toda vodotoči v Jeruzalem so že davno pohabljeni; sedanji paša pa, kar sem že o drugi priliki rekel, jih hoče neki popraviti, da bodo zopet mesto Jeruzalem s čisto vodo oskerbovali. Kaj je tedaj ta zapečateni studenec, že v visoki pesmi imenovani (Cant. 4, 12)?

Od gradiča Boraka gremo nekoliko v brežuljek, pridemo do okrogle odpertine, ktera je navadno s kamnom pokrita, se zmuzamo zverstoma v zemljo, stopamo nekoliko nižej in pridemo v podzemeljsko kaj olikano hrambico, po kateri šumljá po prekopi kakor po žlebiču stekleno-čista vodica. Zraven une glavne shrambice je še druga stranska. Iz 3 ali 4 virov se stekajo studenci v precej velik tonvek ali bajerček. V tej zobokani votlini v zemlji tedaj je sloveči „zapečateni studenec“, ki ga arabi imenujejo „Ras-el-’ajn — glava studenčna“, sicer pa se imenuje tudi „studenec Sellê.“ Iz tonva je pod zemljó izpeljana voda mem Boraka v nižejše Salomonove vodnjake in v Betlehem, ter nekdam pod Salomonom tudi v Jeruzalem. Prav prijetna mi je bila vodica, ki sem jo z dlanjó zajemal in pil, pa me vender ni tako potolažila, kakor naši domači hladni studenčki.

Nazaj vernivši se gremo bolj ob jugu, ter po drugi poti ravno ob Salomonovih vodnjakih in njegovih vertéh proti Betlehemu. Ti starodavni in preimenitni, nedavno čisto obnovljeni vodnjaki so trije, še od Salomona kralja, — res velikansko delo; bolj spodej pa njegovi verti. Kmali pod gradom je prvi vodnjak, velikansk štiriogelnjak, 178 korakov dolg in do 100 korakov širok, z vodo napolnjen, umetno in vkusno obzidan ter povsod cementiran tako, da voda le samo v sredi zida spodej skoz majhen dušek dalje teče v drugi vodnjak, ki je malo nižej, pa ne tako poln kakor prvi. Ta vodnjak je zategnjen čveterokotnik, 200 korakov dolg in 70 širok. Tretji je zopet štiriogelnjak, 260 korakov dolg in 100 širok, ter zopet z vodo napolnjen; napaja ga namreč zraven duška iz drugega vodnjaka tudi mali studenček, ki glasno vanj šumljá. Prelepo in umetno so ob stranéh napravljene zidane stene, ne visoke, sem ter tje stopnice v vodo in pa znotraj pri krajih razne vpognjene višave in prostori. Voda v vodnjakih ni bila prav čista in pri toliki vročini bo javaljne brez merčesov. Pri nas bi se taki vodnjaki dali v vsaki napoševni dolini napraviti, kdor bi imel za to pomočke, pa ne imelo bi to tolike vrednosti in imenitosti kakor na Jutrovem, kjer je voda tako redka in torej toliko draga in imenitna reč. Salomon je tukaj vodo v vodnjake zbiral, da je z njo nižej ležeče verte napajal in rodovitne delal, ki so se imenovali „zaperti verti“ in so bili silo imenitni, imenovani tudi v sv. pismu. Še zdaj po dolini

rastejo oljke, granati in prijetno zelenje lepih sadežev, akoravno je ob krajéh kras*) ter skalovito bregovje.

Salomon je blezo menil, da bo neznansko zadovoljen in srečen, kadar bode te in take velike dela dokončal, ki si jih je bil osnoval. Koliko pa so mu te silovite naredbe blaženosti napravile, naj sprevidijo v posvetnost zaguljeni zlasti srednje starosti (ki že ne več toliko v mesenosti, kolikor v posestvu sreče išejo) iz njegovih lastnih besed. Tako-le namreč piše (Prid. 2, 4 in dalje): „Velike dela sem počenjal, zidal sem si hiše, in zasadil vinograde; naredil sem vertov in sadovnikov, in sem jih obsadil z mnogoterimi drevesi; in napravil sem si vodnjak, da bi močil log zelenečega drevja; napravil sem si pevcev in pevk, in veselíc človeških otrók, kozarcev in verčev v strežbo za natakanje vina... Izmed vsega, kar so poželele moje oči, jim nisem nič odrekel... Ko sem se pa obrnil k vsim delom, ki so jih bile doveršile moje roke: sem vidil v vsem nečimernost in obtežnost duhá, in da pod solncem ni prave sreče. — Prestopil sem pa k premišljevanju modrosti, ... in sem vidil, da modrost preseže nespamet toliko, kolikor se loči luč od teme.“ —

Vidili smo dalje gredé ob vodotoču spodej v dolini revno vas „Urtas“ (popačeno iz „hortus = vert). Kazali so skalo Ettam, na ktero je neki Samson bil privezan. Tukaj, menijo nekteri, je bilo imenitno judovsko mesto Ettam, kjer je imel Salomon imeniten dvor, kterege rabini kaj opanljivo popisujejo. Ostanek nekdanjega velikolepja je zdaj naselba anglikanskega juda M. Meshullam-a z nekterimi zelenjavnimi vertovi, kteri se po njegovi prizadevi obdelujejo. Tukaj ravno tedaj bi bil tudi Salomonov „zaperti vert“ — hortus conclusus (Cant. 4, 12).

Že pozno zvečer smo prišli po drugi — južni strani gredé kviško v brég — nazaj v frančiškanski samostan. Ondi smo dobili že tudi francosko družbo, s ktero smo skupaj večerjali. Narodi so radi sitni in med seboj zavidljivi, in akoravno gre Francozom ko varhom svete dežele po pravici prednost, in se mi nimamo ravno s čim odveč ponašati, so nas vender čast. oo. frančiškani pri večerji prav previdno po obéh stranéh vštric posadili, ene po eni, druge po drugi strani mize, da bi nobenih ne žalili. Bolj imenitni obéh družb so sedeli višej pri mizi kot predsedniki, in kremljali smo med seboj, kolikor smo premogli, ker nekteri Francozov so lomili nekoliko nemško, in nekteri naših kaj francosko. Bili smo prav dobre volje — drugi večer v betlehenskem mesticu. Tudi eden kanonikov patrijarha Valerga nas je bil prišel v imenu patrijarhovem pozdravit in za prihodnji dan povabit na cerkveno slovesnost v Bejt-Džallo. Bejt-Džalla je namreč prijazna vas, kake dobre pol ure od Betlehema proti zahodu, kjer ima patrijarh prelepo cerkev Marijnega oznanovanja, ki se je ravno naslednji dan obhajalo, in pa svoje semenišče.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Te dni je na gimnaziji tako imenovana godna ali zrelotna poskušnja. Izmed 40 omošolcev jo dela 39; ali jo bodo pa tudi vsi naredili? Bog daj srečo! Da jih je v osmi šoli le 40 vseh skupaj, se nam zdi nekako malo proti nekdanji navadi. Tudi sicer slišimo, da hudo izostajajo iz šol. Kdo je temu vzrok? Tako na priliko jih je v enem prvih gymn. razredov to leto še pred sklepom izmed 65 šolo na kol obesilo 20! Koliko jih potem utegne priti v osmo šolo? — Slovesni sklep imajo srednje šole 30. t. m. z zahvalno

*) Ne vém, zakaj se pri nas tolikanj vsiluje beseda „kras“ za „lepoto“, dasiravno djansko pomeni ravno nasprotno. Znanih mi je več „Krasov“, ki so sama kamenitost in pustota. Vr.

sv. mašo v stolni cerkvi, pa tudi z delitvijo šolskih daril ali premij. Tedaj le samo po ljudskih šolah se naj učijo otroci iz samočistega nagiba in čislanja čiste vednosti? — Da si je ministerstvo po ljudskih šolah prepovedalo šolske darila ali premije, vendar se nadja, da dosedanji dobrotniki svoje pomoči šoli tudi v prihodnje utegnili ne bodo. Morebiti se take darila le „premije“ zvati ne smejo?*)

— (Vsaka ubija, zadnja ubije.) Namesto poprejšnje, že operele solnčne ure od prof. Franka na cerkveni steni pri sv. Jakopu vidimo zdaj novo, 5 sežnjevisoko in 3 sežnje široko, podolgovato podobo s solnčno uro vred kaj lepo, umetno in bistrourno zmalano. Pred oči se stavlja Zveličar, prihajoči na oblakih soditi žive in mrtve. V sredi je pozlačen kazavec, krog 12 nebesnih znamenj na višnjevi podlagi, kar se posebno lepo podaja, in krog teh so številke. Nad to slikarijo je Kristus na oblakih, ki ga obdajajo trije angeli. Eden ima križ, drugi tehtnico z mečem, tretji odperte sodnje bukve. Krog kazališnika in pod njim so 4 angeli, obrnjeni na štirojne strani svetá s trobentami v rokah. Zvesto pričakujejo povelja od Gospoda zatrobiti na vse strani svetá: „Vstanite mrtvi in pojdite k sodbi!“ Ne manj pomenljiv je napis. Pod okrogom številk se beró besede, ki so na stari solnčni uri vseučilišnega poslopja v Salamanki: „Quaelibet vulnerat, ultima necat“, po besedi: Vsaka (ura) rani, zadnja umori, ali bolj po našem: Vsaka ubija, zadnja ubije. Pač res; zakaj precej s svojo rojstno uro človek prav za prav začne umirati, dokler ne umerje. In ker je poslednja ura človeku čisto negotova, nič pa ni hujšega kakor ko bi le-tá bila nesrečna, torej se z uno verstico kaj pomenljivo zлага bolj zdolej stoječa iz sv. pisma, namreč: „Vigilate ergo, quia nescitis, qua hora Dominus vester venturis sit...“ Čujte tedaj, ker ne veste, katero uro vaš Gospod pride. — V vsakem oziru dobro zveršena ta umetnija je delo znanega malarja Volfa. Slišimo tudi, da se ima zopet sprožiti zadeva s podobo neomadežanega spočetja, da bi se že enkrat postavila. Oziraje se na to, kaj se je pri sv. Jakopu v malo letih pričelo, storilo in doveršilo, ne dvomimo, da se bo tudi to delo dopolnilo, ki je tudi že poprejšnjemu g. fajmoštru veliko skerbi in opravila prizadalo.

Iz Teržiča, 20. m. s. X^o. — Znano je, da je naša fara vdova postala. 12. t. m. so se naš preč. g. oče Al. Košir poslovili s svojimi farmani. Posebno so priporočevali mladenčemu s sv. Pavlom, da naj bodo trezni; ženski mladini, da naj nikar preveč sama sebi ne dopade, in v svaritev pred zmotami so tudi povedali pripoved od deklice, kako je jokala nad rožico, ktera je bila obletela. — 13. t. m. o 1/26 so imei tiho sv. mašo z blagoslovoma. Ko so po sv. maši prišli iz zakristije na pokopališe, jih sprejme ondi zbrana množica z glasnim jokom. — Nekoliko pred 8. uro se podajo zopet v cerkev k vsakemu 4 altarjev posebej in posebno, pred podobo svojega zavetnika sv. Alojzija v stranskem altarji goreče molijo. Iz cerkve gredó na pokopališe, na grob svoje ranjce Matere in svojega sorodovincea, tudi duhovna. Vernivši se sedejo v kočijo, zvonovi zapojejo pri vsih cerkvah, in odpeljali so se spremljani do Kranja od inteligencije našega mesta. Na tergu jih sprejme zopet glasen jok. Kako priljubljeni so bili pri šolskih otrocih, priča naj bolj to, da je precej mladine za njimi hitelo blizo do Kranja, in šli bi bili celo v Kranj, ko bi jih ne bila neka od skerbnih staršev za njimi poslana

oseba nazaj vernila. Akoravno so jim g. fajmošter prigovarjali, da naj se vernejo, se otroci niso dali pogovoriti, temuč rekli so, da hočejo le g. fajm. še viditi, zakaj „kdo nam bo v sakristii tako mične in podučne pripovedi pripovedoval.“ Lepo je pa od staršev tudi to, da zavoljo tega niso bili nad otroci hudi, akoravno so jih le-ti v take skerbi zastran tega pripravili. Neka stara žena je rekla, da že pomni 6 gg. fajmoštrov, pa nobeden še ni bil s tako častjo in s takim jokom spremljan, kot ravno odšli gospod.*)

Prizadevali so si veliko za zidanje nove cerkve sv. Andreja na tergu, kar so tndi srečno izpeljali; naredili so kapelico škapulirske Matere Božje v farni cerkvi, nov božji grob, in kerstni kamen. — Vidilo se je pa tudi, kako težko so se ločili iz Teržiča, kjer so preživeli celih 17 lét, od l. 1851 ravno toliko, kakor njih g. prednik. — Zelo se ugibuje, ktere g. naslednika bomo dobili. — Naj pristavim še to, da v slovo jim je pela izurjena teržiška pevka, gospodičina P. dve ginja pesmi.

Iz Suhora nad Metliko, 13. julija. — f— (Konec.) Svetega reš. Telesa dan, ter 11. junija proti večeru se pritepe nek bel, čerolisast, kusast (to je: brez repa) pes pred tukajšno duhovnijo, se verže na domačega psa pred hišo ležečega, ter se z njim grize in kolje; potem plane nad kokoši, in eno razterga. In ko hlapec kokoši na pomoč prihiti, se pes s tako besno togoto v hlapca zakadi, da mu hlapec komaj — komaj v štalo ubeži. Oklanega domačega psa smo drugo jutro na vse zgodaj odpravili do konjača, ki ga je ubil; kajti vsa znamenja so kazala na to, da je bil uni pritepeni pes stekel ali norški, da po tukajšnjega ljudstva govoricí povem. Komaj pa smo domačega psa odpravili, že spet pride uni stekli pes, in se memo duhovnije po cesti naprej dervi, ter pride celo do vasi „Ternovec“ v metliški fari. Opolodne pride spet nazaj memo duhovnije, in se napóti v drugo vas. Potoma se zažene v deklico, ki je plevel brala veliko — canjo v roki deržeč. Deklica se ga s canjo oteplje in srečno otepe; a ne tako pes iz te hiše, iz ktere je bila deklica doma. Stekli pes ga namreč zgrabi in se z njim terga. Dekličev oče, to zvediti, odpelje svojega oklanega psa do prepada, ga ondi s puško ubije, ter zverne v prepad. Ravno ta dan se je stekli pes tudi še v drugi vasi prikazal, je zgrabil psa ležečega na pragu neke hiše, ter mu do kervavega ogrizel vso čeljust. Mali šestletin fantič, bojé se za domačega, ga prime za zadnji konec, in ga nazaj vleče. Fantičev oče to zagleda, in se prestraši, da ves ostermi; kajti bal se je, da bi mu stekli pes tudi fantiča ne ogrizel. Ali glej, stekli pes odide, in fantiču nič žalega ne stori! Mu je pač res angeljvarh blizo bil, in ga varoval! Oče vzame puško, odpelje svojega okervavelega psa od doma, ter ga ubije. — Lahko verjamete, da smo tiste dni živeli v velikem strahu in skerbeh, dobro vedoč, kako strašna reč da je steklina. In dasiravno je zdaj hrum o tem po nekoliko utihnil, vendar le še zmerom vlečemo na uho, ali se mar ne bo neznana bolezen spet kje kod prikazala in nove nesreče vzokovala.

Vreme imamo skoraj mesec dni vedno neugodno. Dan na dan se podijo nevihtonosni oblaki nad nami, in izlivajo ploho za ploho zdaj tu zdaj tam na napojeno zemljo tako, da ljudem delo zastaja, in da soseben s travo svoj križ imajo, ker je ne morejo sušiti. Uboge bučelice hirajo, in tu in tam umirajo. Vse to je hudo, a najhujše je bilo sredi noči pred Petrovem, ter med 28. in 29. junijem. Bila je vihra, da ne kmalu take. Viharji se dervijo in bučijo, da je groza; blisk se užiga

*) Opraševali smo že, kako se ima postava razumovati, in veči del mislijo, da iz svojega lastnega bi se smele dajati darila v šoli, vendar na tanko ni vedil nihče povedati. Vr.

*) Dobro dé, slišati miločutno nadomestovanje preblagemu gospodu za marsiktere britkosti, ki so jih puprej vmés okusili. Vr.

za bliskom, strela udarja na streljo; grom bobni, da se stresa zemlja in nebo, med tem pa ploha lije, da cele drage (doline) napolni z vodo, z njiv in vinogradov poplavljenjo zemljo in vališem; v gornjem deli fare pa toča siplje izpod obnebja, ter bije potem, kar ostaja plohi in viharjem. Pri fari in v dolnjem koncu fare nam nevihta — hvala Bogu! — druge večje škode ni storila, razun da nam je nekoliko drevja polomila, tersje razahljala, po večjih sterminah polje in vinograde ogulila, v nižave odnašajoč rodovitno zemljo.

Iz Jeruzalema, 26. rozn. 1868. (Posnetek iz pisma gosp. vodja Fr. Hrovata.) — Kupla Božjega groba bo skorej dodelana in je s svinčcem že pokrita. Le v stolpiču nad kuplo se pogrešajo še steklene okna ob straneh in na zgornji planoti; notranja stran se mala in vse bo v kacin dveh mescih dogotovljeno. Vse delo obeta dolg terpež. Kupla je znotraj votla, ker rebrovje so znasad razpeti in zvezani močni okrogli sloki iz hrastov, ki so spodej vterjeni v kamen, zgorej pa v stolpič nad kuplo. Na gornji in doljni strani slokov so pribite deske zavoljo ometa s cementnim apnom; nad tem na naj zunanjši planoti je nova lesena kupla zidana in letá je najprej pokrita s klobučino in poslednjič s svinčcem. Ob spodnjem delu stolpiča nad kuplo in po omentanih deskah so narejeni duški, da zamore zrak preprihovati znotranje kuplino rebrovje in da ima poletna silna vročina do železja manj moči. — Opomnimo naj, da pred nekimi mesci so gosp. fajm. postali prvi vodja v romarnici ter so prevzeli vse hišno gospodarstvo.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Nektere avšaste in nektere debele.) Skorej vsak naših bravcev je že vedil ali pa slišal, kako dela hudobni gad, kadar mu korenjak čversto na glavo stopi: ovije se možu krog in krog noge pa z repom bije, šviga, vreši, in z vsim životom strašno otripa in se zvija, kar le more. Prav taka je s papeževim nagovorom in njegovim sovražnikom, satanom — kačo, in njegovimi pomagači. Papež s svojo veljavo in z resnico zmoti na strupeno glavo stopa, od tod toliko vriša zoper papeža, njegov nagovor itd. Na Dunaju v plesišu „Amor-Sal“ je imel rudeči škrat undan svojo „besedo s plesom.“ Povabil je bil naj hujši sovražnike katoliške cerkve . . . Neki profesor na realki je pravil, da mu je dosti le en sam sakrament. Ta mož je z malim zadovoljin . . . — Masaidek je v imenu 25 milijonov avstr. papežev nagovor stergal. Kdo ga je neki pooblastil? — Pfeiffer pravi družbi, da bi mógli prav za prav duhovne sežgati, češ, da so tudi oni svoje nasprotnike sežgali (?!). — Neki Fischer germi zoper duhovstvo. — Singerwald preslavlja Husa, Lutra in pričujoči zbor, ki papeža v pano deva. — Povzél je bil besedo tudi dr. Kronawetter, ki je sicer po veri izmed ničmanovičev, pa je vendar nektere prav debele resnice povedal tistim, ki zoper papežev nagovor oporekajo in se vendar hočejo katoličane imenovati. Rekel je: Kdor hoče katoličan biti, mora tudi papeža spoznati za vidnega namestnika Kristusovega, kdor tega ne veruje, ni več katoličan. Papež ima prav, ko reče, da je nad vsimi kralji. Ako stojim na katoliškem stališu, moram tudi serčnost imeti, da spoznavam vse, kar se iz njega izhaja. Deržavni zbor je zmiraj govoril: Mi smo dobri katoličani. Jest tega nikoli nisem mogel zapopasti. Celo Mühlfeld je rekel: Tudi jest sem katoličan. To pa ni res. Kdor papeža za namestnika Kristusovega ne spozná, ta ni več katoličan, ako je tudi njegovo ime v katoliških kerstnih bukvah . . . Kdor je katoličan, mora sprejeti celi konkordat z vsimi 36 členi.

Papež mora tako govoriti, kakor je v nagovoru govoril, on ni mogel prav nič drugač govoriti, res ne morem previditi, kako bi se mogel kdo čez to jeziti, da je tako govoril, on bi ne bil papež, ako bi bil drugač govoril.“ Družba je nekako debelo gledala, ko so take bunke na njo sule; pa potlej toliko bolj treskoploskala naslednjim zasramovavcem. Umivaj le zamurca, umil ga ne boš! —

(Spoznavanje.) Narod katoliški k odpadu od Rima zapeljati, ga poprotestančiti, k tajčkatoličanstvu zapeljati — in kdo vé, kaj še vse so naši ljubi časnikarji skušali. Pa zgoodej so se nekteri prepričali, kam to kaže in pelje ter začenjajo spoznavati, da naj bolji je še „stara vera, kakor stari denar“ — tudi za deržavo. Torej se z nekako potepenostjo umikajo, celo odsvetujejo, da naj družbe, delavci itd. ne rojijo več zoper cerkveno reč. V sicer zanikarni „Bozner Ztgi.“ nekdo hvali to prednost katoličanstva pred protestanstvom, da ima „edinost v nauku in veri, kar mu zagotavlja vedni obstoj in nepretresljivo stanovitnost.“ Potegova se prav čversto za to, da odreja ljudstva na katoliški podlagi obrodi vse kaj drugač stanoviten in enakoter sad, kakor pa v protestanstvu na načelu prostega preiskovanja in vednega omahovanja v raznih menitvah. Pravi tudi, kako hitro bi se prepričal, da je na napačni poti, kdor bi menil, da zaverženje cerkvene veljave je za deržavo dobro. Poslednjič omenja še, kako neumnost in nevednost bi Avstrijani razodevali, ako bi od katoličanstva odpadali in kje celo pri pataglavih novih dunajskih prerokih blagra iskali. Sklene pa s klicem: „Terdno se deržite katoličanstva!“ Bog daj, da se tako spoznanje razširja, zakaj če se voz po bregu spusti, se morajo kola položiti in gre vse v brezno. —

(Slovenska pravlica in resnica). Neka jezična starka je zmiraj memljala, da se trava s škarjami striže in ne seči s kosó, in ko jo je mož bil za kazen pod vodo potopil, je še roko iz vode molila in s perstoma strigla, češ, da se trava vendar le striže in ne kosí. Tako slovenska pravlica, in tako delajo babice časnikarske. Če se jim sto- in stokrat nasprotno dopriča in dokaže, zmiraj memljajo s svojimi gibčnimi čeljustmi: da je cerkev v tuje pravice segala, akoravno se že samo po sebi razume, da cerkev ne pozná nobenega preséganja, nobene krivice, nobenega vtikanja v tuje pravo.

(Španjsko.) Neizrečeno radi bi „liberalci“, da se tudi Španjolsko kako prekucne, bodi si že kakor je, da bi bilo le katoliški cerkvi in Rimu v škodo. O vsaki priliki naznanujejo časniki velikanske punte in rogovilstva zoper kraljevsko hišo, pa le spet se poterdi, da to so „impia desideria“ framasonov ali drugih rogoviležev, sovražnikov cerkve in deržave. Ako bi pa na vse zadnje vendar tudi na Španjskem sovražniki svoj namen dosegli, bi bilo to le znamenje, da hude poskušnje sv. cerkve kmali do verha prikipe, čas namreč, ko ga skorej ne bo več imela cerkev pravega prijatla ter bo čisto samo na pomoč Božjo zavernjena, in — da potem še le se bode zopet na bolje obrnilo. Cerkev se sovražnikov nima prav čisto nič bati, ona je še vselej zmagala in tudi bo; ali sovražniki — oni se imajo bati. Kaj pa „liberaluhom“ v Španii ne diši, kažejo med drugim te-le besede nekega španjskega rogovileža v „Allgemeinerici“: „Viditi je, da kraljica Izabela, odkar je od papeža v dar sprejela zlato rožo, meni, da je poklicana za glavo in varhinjo ultramontanizma in burbonske dinastije (kraljeve rodovine), in da je odmenjena svojo zastavo naprej nesti.“ Tedaj da kraljica ni papeževa sovražnica, temuč še prijateljica svoje vere in sv. cerkve, pa da brani svoje pravice, to je novodobarjem in novoberbarjem tern v peti! Nič ni bolj zoperno, kakor te očitne sovražljivosti, ki se po „liberalnih“ časnikih o vsaki priliki berejo zoper katoliško Španijo.

Popisujejo jo za deželo temote, duhovne sužnosti itd., kakor znajo frajmavrarji in obrekovavci. „Tir. Stim.“ v daljšem spisu to reč pojasnujejo. Novejši potopisi (Lorinser, Rossmässler, Baumstark, ces. Maksim.) kažejo, da je ravno nasprotno tega res, kar časniki krožijo. Cesar Maks govori z začudovanjem o deželi, „kjer je vse blago in zavedno samega sebe. Rossmässler, znani naravoslovec in materijalist, govori z velikim spoštovanjem o španjolskem ljudstvu in pravi o neki priliki, da je manj vdano vražam, kakor pa Nemci. Baumstark protestant govori med drugimi pohvalami o velikanskih napredkih, ki jih je Španija storila poslednje desetletja, — pa da tako ljudstvo se ne smé ne politiško in ne sicer malo ceniti. Res je, da je bilo v deželi veliko puntov. Pa kdo jih je podžigal? Kdo drugi, če ne serčki in bratje naših „liberaluhov.“ „Liberalni časniki“ se tudi jezijo, da ni nadaljnih naznanil o španjolskem puntu in pravijo, da vlada se boji pravi stan svetu odkriti. Resnica pa je, da rovarstvo še izbuhnilo ni, temuč da Gonsalez je precej v začetku prave zaratnike zasačil, ne pa le zapeljanih, kakor drugod, kjer se hudodelniki izpusté, drugi reveži pa pesté.

Kraljevski opat Namszanovski je imenovan za naslovnega škofa Agatopoljskega in part. infid. in bo ko apostoljski vikar stoloval v Berlinu. V kratkem ima novi škof v Bratislavu posvečen in potem z velikimi slovesnostmi v Berlinu vmesten biti. — Tudi še po družih načinih prusovstvo kaže svojo politiško naklonjenost do katoliške cerkve. Naj si pa bode kakoršen koli namen od nemških vlad, mi v tem spoznavamo pota previdnosti Božje, ki protestante vabi in kmali tudi priklicala bode v katoliško cerkev. Da bode to tudi državi v korist, nihče ne dvomi, še najmanj pa previdna pruska vlada. —

V sveti deželi katoliška reč zlagoma naprej gre. Oo. frančiškani so dobili privoljenje, da smejo nekdanjo cerkev v Kani Galileji, blizo Nazareta, zopet sozidati. Hospic v Tiberii, ki so ga zidali belgiški katoličani, je skorej dodelan. To je posebno potrebna naprava, ker tam je precej tesno za popotnike, kadar jih več pride. Patrijarh Valerga eno uro od Nazareta na mestu „ss. Janez in Jakop“ zopet novo cerkev zida, ktero bodo imeli oo. frančiškani v varstvu. Mnih s hriba Karmela so dodelali Božjo hišo na mestu, kjer je bil ogenj z nebés požgal Elijevo daritev. Velika prednica nazarečank vstanavlja v Bejrutu nov samostan in je v ta namen najela zalo poslopje blizo francoskega konzulata. Ta red ima zdaj na Jutrovem pet samostanov pod vodstvom očeta iz Jezusove družbe. O. Alfons Ratisbon je po desetletnem trudu dodelal ekce-Homocerkev na mestu, kjer je stal Pilatov dvor.

Novo berilo iz vsih vetrov. Baron Meisenbug je je 12. t. m. Rim zapustil. — Zoper nezmerne napade na papeža, konkordat, papežev nagovor itd. so jeli tudi katoličani na noge vstajati. V Gradcu je bilo undan v „Graz. Volksbl.“ natisnjeno in na zidéh nabito pisanje, podpisano od spoštovanih mož, ki naznanujejo očitno svojo vero v Kristusa in spoštovanje ter pokoršino do namestnika Kristusovega in spodbudujejo poštene katoličane, da naj enako storé tudi oni. Kako se neverski škrti tega bojé, ni treba praviti. „Tagespošta“ je zdajci ovdala dva podpisana vseučilišna profesorja, da sta zoper-vstavna. — Deželni zbori se sklicujejo 22. vel. serp. — Dél Čehov je menda rekel, da je od madjarske levice za Slovence kaj pričakovati. Kaj neki? K večemu to, da se psovanim Slovenom in „ultramontanom“ še utegne ponuditi gasiti, kar zažigajo liberaluhi, madjarski levičniki in italijanissimi. — Zmiraj bolj se poterjuje, da

vzrok rogovilstva v Terstu so prenapeti „italijanissimi“ sami in le sami. Slovenci in njih vojna so bili od njih napadeni. Papežev nagovor nima pri tem nič, zakaj ako so se derli zoper papeža ali pri škofijstvu rojili, so to naj berže delali kakor garibalduhovski plačani najemniki. — Zdaj ko je husovska nebožja pot minula, kakor vse mine, recimo o nji le 2 ali 3 besede. „Kostniški dnevnik“ je česke husopotnike dosti neprijazno pričakoval ter jih pital kakor tisto stranko, ki je „neprijazna svobodnjanskemu prerojenju Avstrije, sovražljiva do Nemcev in nemštva, zaveznica z aristokrati in ultramontani;“ sicer pa mu je potovanje k „mučeniku Husu“ grozno všeč. Se vé, kar je zoper katoliško cerkev, v tem so si vsi edini, ko bi sicer ne vém v kakem nasprotji bili . . . Rieger in Palacki se husovanja nista vdeležila ter je znati, da se je bolj postavni svet tej nepolitiški demonstraciji umikal. „Pokrok“ je prinesel spisek o husovanji poln pomót in neresničnosti, ki ga nismo radi vidili v enem naših listov. Da kdo še zdaj imenuje Husa „mučenika za resnico,“ je vendar odveč priprosta terditev. — Povabilo na vesoljni cerkveni zbor (za leto 1869) so sv. Oče poslali tudi razkolniškim in anglikanskim škofom, in upa se, da nekaj — zlasti anglikanskih gotovo pride. Bog jih razsvetli! — Odpad novošegnega liberalizma od cerkve očitno na dan stopa, pravijo „N. T. St.“ Glasú vesoljnega avstrijskega škofijstva ni poslušal liberalizem, zavergel je njegovo veljavo, glas 25 škofov je časnikarstvu veljal le za glas 25 državljanov. Zdaj z nagovorom sv. Očeta je liberalizem zavergel tudi veljavo papeževo, „Oče in učenik vsih vernikov je bil psovan kakor sovražnik Avstrije“ itd. Zdaj se vzdiguje liberalizem tudi zoper vesoljni zbor. „Pustite, naj se posvetvajo, vi pa pojdite svojo pot“, hujska „N. Pr.“ — Na Predarlskem se katoliški duh posebno poživlja z napravami katoliških kazin. Take naprave bodo povsod zmiraj bolj in toliko bolj potrebne, ker se tudi cerkveni nasprotniki v družbe zbirajo, da bi z veči močjo zoper cerkev delali. Ako se ima lulika od pšenice ločiti, prej ko se prične, bolje je. —

Poslednje novice. Goriški vikši škof so pred nekimi dnevi na svitlo dali precej obširen poduk do duhovstva zastran novih postáv. Drugi pot kaj več. — Šentjakopska mestna šola je 21. t. m. po očitnih spraševanjih letošnji tečaj doveršila. Otroci so čedno znali in se lepo olicali, pa otožno so se deržali pohvaljeni, ko daril ni bilo. Učencev v 4 razredih je bilo 351. „Sporočilo“ ima kaj tehten spis g. M. Močnika, kako naj bi se zanemarjeni otroci k odreji pripravili. — Tudi od prečast. ljubljanskega škofijstva je prišlo na svitlo ravnilo zastran novih postáv. —

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii. V preteklih mescih sta dobila fare: g. Jak. Logar št. Kriško in g. Jan. Červ Rihenberško. — G. Fidel Okorn je šel v pokoj, in v Lokavco pride g. Ant. Sfiligoj za vikarija. — G. Jak. Pušič je šel na Graški otok za kaplana, in g. Ant. Marković iz Oglega za vikarija v Beljano.

Namestnijo v Belvederu je dobil g. Caligaris, in kaplanijo v Versi g. Perini; oba sta prišla iz Videmske škofije.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Po Ani Lah 30 gld. — Oportet gloriari in cruce Domini 11 gld. 50 kr. (Ravno ta za Božji grob v Jeruzalemu 50 kr.)

Za afrik. misijon. Marija Meze 3 gl. (za brat. sv. Leopold. 5 gl.)

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. L. Pavlič, posestniku v Kr.: Omenjenega denara ni bilo v vašem pismu. Danica pa se pošilja. Več dopisov prihodnjč.